

‘পাৰিৱেশিক প্ৰভাৱ মূল্যাংকন’ (সংশোধিত ৰূপত)

প্ৰকল্প সংখ্যা: ৪৭১০১-০০৪

জুন ২০২৪

IND অসমৰ শক্তি খণ্ডত বিনিয়োগ কাৰ্য্যক্ৰম -

ট্ৰেঞ্চ ৩ (Tranche 3)

১২০ মেগাৱাট নামনি কপিলি জলবিদ্যুৎ প্ৰকল্প

এই টোকাটো এছিয়ান ডেভেলপমেন্ট বেংকৰ হৈ অসম চৰকাৰৰ অসম শক্তি উৎপাদন নিগম লিমিটেডৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৮ চনৰ জুনত এই প্ৰকল্পৰ লগত সম্পৰ্কিত যি ‘পাৰিৱেশিক প্ৰভাৱ মূল্যাংকন’ (Environment Impact Assessment – EIA) প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল (সেই প্ৰতিবেদন <http://adb.org/projects/documents/ind-47101-004-eia-0>) ত উপলব্ধ), এই টোকাটো হ’ল তাৰ এক সংযোজন। লগতে এই টোকাটো ২০২৪ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰিত http://www.sdb.org/sites/default/files/project-documents/47401/47401-004-eia-en_13.pdf ত প্ৰকাশ কৰা EIA ৰ এক অন্তৰ্বৰ্তী সংযোজন হিচাপেও গণ্য কৰিব পাৰি।

পাৰিৱেশিক প্ৰভাৱ মূল্যাংকনৰ এই সংযোজন হ’ল মূলতঃ দেনাদাৰ (Borrower) এক দস্তাবেজ। ইয়াত সন্নিবিষ্ট কৰা মতামতবোৰে এ ডি বি-ৰ ‘ব’ৰ্ড অব ডিৰেক্টৰ্ছ’, পৰিচালক মণ্ডলী বা কৰ্মচাৰীৰ মতক প্ৰতিনিধিত্ব নকৰিবও পাৰে। আনহাতে যদি হয়ো তেন্তে ই একেবাৰে প্ৰাৰম্ভিক পৰ্য্যায়ৰ। এই ক্ষেত্ৰত এ ডি বি-ৰ ৱেবছাইটৰ ‘ব্যৱহাৰৰ চৰ্ত’ (Terms of Use) অংশলৈ আপোনালোকৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰা হ’ল।

যি কোনো দেশৰ কোনো কাৰ্য্যক্ৰম বা কৌশলগত নীতি প্ৰস্তুত কৰোতে, কোনো প্ৰকল্পৰ বাবে বিত্তৰ যোগান ধৰোতে বা এনে টোকাৰ জৰিয়তে কোনো বিশেষ অঞ্চল বা ভৌগোলিক ক্ষেত্ৰৰ প্ৰসংগত সংজ্ঞা প্ৰদান কৰোতে কোনো অঞ্চল বা ৰাজ্যৰ আইনী বা আন মৰ্য্যাদাৰ ক্ষেত্ৰত নিজা মতামত দিয়াটো এ ডি বি-ৰ নীতি আৰু উদ্দেশ্য নহয়।

এছিয়ান ডেভেলপমেন্ট বেংক

কাৰ্যবাহী সাৰাংশ

নামনি কপিলি জল বিদ্যুৎ প্ৰকল্পৰ (১২০ মেগাৱাট) বাবে 'পাৰিৱেশিক প্ৰভাৱ মূল্যাংকন' (EIA) ২০১৪-২০১৫ চনৰ সময়চোৱাত প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল আৰু এই সম্পৰ্কত অতিৰিক্ত অধ্যয়ন চলোৱা হৈছিল ২০১৭-১৮ চনত। ২০১৮ চনত এ ডি বি-ৰ ৱেবছাইটত আৰু ২০১৯ চনত MoEF&CC ৰ ছাইটত এই EIA প্ৰকাশ কৰা হয়। ২০১৯ চনৰ ৪ ছেপ্টেম্বৰত সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষৰ পৰা পাৰিৱেশিক অনুমতি (Clearance) লাভ কৰা হ'ল। ২০২৪ চনৰ ৩ জানুৱাৰিত পাৰিৱেশিক অনুমতিৰ (EC) সংশোধনীও প্ৰদান কৰা হয়।

প্ৰকল্পটোৰ প্ৰাৰম্ভিক পৰিসৰৰ পৰিবৰ্তন প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ আৰু ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ ভিত্তিত অতিৰিক্ত / অৱশিষ্ট পাৰিৱেশিক প্ৰভাৱৰ (যদিহে আছে) প্ৰয়োজনীয় প্ৰশমন ব্যৱস্থা উদ্ভাৱন কৰিবলৈ EIA ৰ এই অন্তৰ্বৰ্তীকালীন সংযোজন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। EIA ৰ অন্তৰ্বৰ্তী সংযোজন ২০২৪ চনৰ ৩ জানুৱাৰিত প্ৰকাশ কৰা হৈছিল।

EIA ৰ এই নবীনতম (Updated) সংযোজনত আছে - সৰ্বোচ্চ চাহিদাৰ সময়ত এই প্ৰস্তাৱিত বিদ্যুৎ কেন্দ্ৰ চলি থাকোঁতে জলপ্ৰবাহৰ দিশৰ (Downstream) পানী আৰু অপ্ৰবাহী (Backwater) পানীৰ প্ৰভাৱ নিৰ্ধাৰণ গুণাংক নিৰূপণ (প্ৰতি ১০ দিনৰ প্ৰবাহ) আৰু এই কাম কৰা হৈছে মূলতঃ প্ৰাথমিক জৰীপৰ তথ্য আৰু আকৃতিবিজ্ঞান, জলবিজ্ঞান আৰু পৰিস্থিতিবিজ্ঞানৰ ভিত্তিত নদীৰ আৰ্হিকৰণৰ (Modeling) জৰিয়তে। তদুপৰি এই সংযোজনত আছে - চূড়ান্ত বান্ধ ভংগনৰ বিশ্লেষণ, পাঁচখন গাঁৱৰ বাবে পৰীক্ষামূলক (Pilot) বিপৰ্যয় প্ৰতিৰোধী পৰিকল্পনাকে ধৰি বান্ধৰ পাছৰ জলপ্ৰবাহৰ দিশৰ অঞ্চলত জৰুৰী প্ৰতিক্ৰিয়া পৰিকল্পনা, স্বয়ংক্ৰিয় pH মিটাৰৰ সহায়ত টেংকৰ 'উইপ হ'ল'ৰ (weep hole) পৰা সংগ্ৰহ কৰা এচিডীয় (Acidic) জলস্ৰোতৰ প্ৰশোধনৰ (Treatment) বাবে গৃহীত ডিজাইন ব্যৱস্থা, পৰিশোধিত পানীক নদীলৈ পুনৰ পাম্প কৰাৰ আগতে ডজিং (Dosing) প্ৰণালী ইত্যাদি, দৈনিক ১০ প্ৰবাহ তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি খচৰা জলাশয় অপাৰেছন মেনুৱেল, পক্ষী প্ৰজাতি সম্পৰ্কিত শেহতীয়া তথ্য, ২২০ কেভি, ৩৩ কেভি আৰু ৪০০ কেভি প্ৰবহন লাইনৰ ওপৰত চৰাইক আন দিশলৈ পঠিওৱা ডাইভাৰ্টাৰ (Diverter) স্থাপনৰ অনুমোদন, জলপ্ৰবাহৰ মাজতো বাস কৰিব পৰা উদ্ভিদ সম্পৰ্কীয় শেহতীয়া তথ্য, জলাশয় অঞ্চল আৰু জলপ্ৰবাহৰ দিশত আবাসৰ সুবিধা (লগতে অসমৰ আন ঠাইতো একে ধৰণৰ সুবিধা), এই ক্ষেত্ৰত বান্ধৰ অধিকাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ আগতেই সংকটপূৰ্ণ আবাসভূমিৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্পৰ্কত এ ডি বি-ৰ 'ছেফগাৰ্ড পলিচী ষ্টেটমেন্ট, ২০০৯' অনুসৰি প্ৰয়োজনীয় কাম সম্পাদন, জলাশয়ৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰাৰ পূৰ্বেই এই সম্পৰ্কত আগতে দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি পালন আৰু শেহতীয়া পাৰিৱেশিক সমস্যা প্ৰতিৰোধী আৰু নিৰীক্ষণ পৰিকল্পনা সম্পৰ্কীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণ ইত্যাদি।

প্ৰতি ঘণ্টাত প্ৰবাহৰ তথ্য নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ পানীৰ লেভেল / গতিবেগ জোখা স্বয়ংক্ৰিয় সঁজুলি জলাশয়ৰ পানী সোমোৱাৰ আগৰ স্থানত স্থাপন কৰা হৈছে। সেই সঁজুলিসমূহৰ তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি জলাধাৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ আগতেই বান্ধ পৰিচালনা পৰিকল্পনা সঠিকভাৱে কৰিব পৰা যাব আৰু অতিৰিক্ত কিবা সমস্যা যদি আছে তাকো যথোপযুক্ত ভাৱে সংশোধন কৰি লব পৰা যাব। MoEF&CC-য়ে ২০২৪ চনৰ ৩ জানুৱাৰিত দিয়া পাৰিৱেশিক অনুমতি (EC) সংশোধনী পত্ৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি পৰিভ্ৰমী জলজ প্ৰজাতি সম্পৰ্কীয় অধ্যয়ন আটাইকেইটা ঋতুক সামৰি কৰিবলৈ প্ৰায় এবছৰ লাগিব। এবাৰ সম্পন্ন হোৱাৰ পাছত সেয়া 'ছেফগাৰ্ড ডকুমেন্ট'ত (Safeguard document) সন্নিবিষ্ট কৰা হ'ব। প্ৰবাহমান পানীত বাস কৰিব পৰা জলজ প্ৰজাতি সম্পৰ্কীয় শেহতীয়া অধ্যয়নৰ প্ৰতিবেদন আৰু এই ক্ষেত্ৰত লবলগীয়া প্ৰতিৰোধী ব্যৱস্থা আৰু ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনাৰ লগত সেয়াও একেলগে প্ৰকাশ কৰা হ'ব। NH-627 ৰ লংকু নালা অংশৰ পাৰিৱেশিক অধ্যয়নৰ পাছত প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে যে অসমৰ লোকনিৰ্মাণ বিভাগে সেই অংশৰ উচ্চতা বঢ়াব লাগিব (অৱশ্যে তাৰ ডিজাইন এতিয়াও বিভাগৰ পৰা

পোৱা নাই আৰু কামো আৰম্ভ হোৱা নাই)। আন দুটা গাঁৱৰ ৰাস্তা বৰলংকুৰ পৰা লবেলাংছুলৈ মাজত কেতিয়াবা পানীৰ তললৈ আহিব পাৰে। NH-627 ৰ পৰা তৰটেলাংছুলৈ থকা ৰাস্তাটো 'ছেফগাৰ্ড ডকুমেণ্ট'লৈ অহাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে। এই দিশ সমূহ জলাধাৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ আগতেই প্ৰয়োজনীয় অনুমতি আৰু প্ৰকাশৰ বাবে এ ডি বি ক দিয়া হ'ব।

চূড়ান্ত কৰা প্ৰতিশ্ৰুতিবোৰ পালন নোহোৱালৈকে এই জল বিদ্যুৎ কেন্দ্ৰই আধাৰ প্ৰবাহতহে অপাৰেট (Operate) কৰিব আৰু সৰ্বোচ্চ উৎপাদৰ দিশত নাযায়, যাতে পানীৰ উচ্চতা আৰু প্ৰবাহৰ ক্ষেত্ৰত হ'ব পৰা দৈনিক পাৰ্থক্যৰ প্ৰভাৱ এবাই চলিব পৰা যায়।

বান্ধ নিৰ্মাণৰ কাম চলি থকা সময়ত বান্ধৰ ডিজাইন (ভূতাত্ত্বিক অৱস্থাকো ধৰি) আৰু সুৰক্ষা বান্ধ সুৰক্ষা বিশেষজ্ঞৰ দ্বাৰা মাজে মাজে সমীক্ষণ আৰু নিৰীক্ষণ কৰি থকা হ'ব, যাতে জলাশয় কাৰ্য্যকৰী হোৱাৰ আগতেই প্ৰয়োজনীয়তাখিনি পূৰণ কৰি ল'ব পৰা যায়।

জলাশয় কাৰ্য্যকৰী হোৱাৰ আগতেই জনসাধাৰণৰ সজাগতা সৃষ্টি কাম-কাজ আৰু মক ড্ৰিল (Mock drill) আদি জিলা বিপৰ্য্যয় ব্যবস্থাপনা কৰ্তৃপক্ষ (DDMA) আৰু অসম ৰাজ্যিক বিপৰ্য্যয় ব্যবস্থাপনা কৰ্তৃপক্ষৰ (ASDMA) জৰিয়তে কৰা হ'ব। চেণ্ট্ৰেল গ্ৰাউণ্ড ৱাটাৰ অথৰিটিয়ে (Central Ground Water Authority) তেওঁলোকৰ সাধাৰণ কাৰ্য্যসূচীৰ অংশ হিচাপে প্ৰবাহৰ দিশৰ গাঁওসমূহত ভূতল পানীৰ উৎসসমূহ ঠিকে ৰখাৰ সম্পৰ্কত সজাগতা আনিব।

এ পি জি চি এল-য়ে এই কথা নিশ্চিত কৰিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ যে কাম আৰম্ভ হোৱাৰ আগতেই বন বিভাগৰ সৈতে আলোচনা কৰি পানীত মাজে মাজে ডুব যাব পৰা অঞ্চলসমূহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় কামকাজ (যাতে মাটি টিলা হৈ যোৱাৰ বাবে পলসৰ সৃষ্টি হয় আৰু পানীৰ তলত থকা উদ্ভিদৰ বাবে মিথেন গেছৰ নিৰ্গমন ন্যূনতম হয়) পৰ্য্যায়ক্ৰমে কৰাৰ ব্যৱস্থা লোৱা বাবে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ।

এ পি জি চি এল-য়ে এই কথাও সুনিশ্চিত কৰিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হৈছে যে জলাধাৰৰ কাষৰ (সোঁ আৰু বাওঁ পাৰ – দুয়োটা) এচলীয়া সুৰক্ষা ব্যৱস্থা ৰূপায়ণ কৰা হ'ব। জলাধাৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ আগতেই মূল বান্ধৰ পাছৰ প্ৰবাহৰ দিশত এচলীয়াকৰণৰ কাম সময় অনুসৰি কৰা যাব যাতে সেই এচলীয়া অংশই সুস্থিৰ হ'বলৈ যথেষ্ট সময় পায়। পূৰ্ব-কাৰ্য্যকৰী প্ৰতিবেদনৰ এক অংশ হিচাপে এই সকলো প্ৰতিশ্ৰুতিসম্পৰ্কীয় কামৰ বিষয়ে এ ডি বি-ক জনোৱা হ'ব।

EIA প্ৰতিবেদনৰ এই নতুন অন্তৰ্বৰ্তীকালীন সংযোজন ২০১৮ চনত প্ৰকাশ পোৱা EIA আৰু ২০২৪ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত প্ৰকাশ কৰা EIA ৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন পৰিশিষ্টৰ সৈতে সংযোজিত হ'ব।